

ממציאים האשוניים

סקר דפוסי תרומה והתנדבות 2006
במימון קרן סמואל סבה

על המחקר

דת ותרומה: דתיים וחרדים דומים בשיעורי התורמים לפני עשור נמצא כי הנטייה לתרום למסגרות השונות עולה ככל שהזיקה לדת חזקה יותר וכך מצאנו גם השנה. הגידול הרב ביותר נמצא בקרב הדתיים, ששיעור התורמים ביניהם עלה מ-72% בשנת 1997 ל-93% בשנת 2006 ובכך הם דומים לחרדים ש-92% מהם תורמים. בין השנים 1997 ל-2006 ירד אחוז התורמים למסגרות הלא פורמאליות בקרב כל הקבוצות, כאשר הירידה הגדולה נצפתה בקרב החרדים, מ-63% שתרמו למסגרות הלא פורמאליות בשנת 1997 ל-52% בשנת 2006.

בשנת 1997 ביצע המרכז לחקר המגזר השלישי באוניברסיטת בן-גוריון בנגב סקר מקיף ראשון מסוגו בארץ על דפוסי תרומה והתנדבות בישראל. בשבוע האחרון של שנת 2006 נערך סקר שני על ידי מכון סמית בע"מ בו השתתפו 1000 משפחות באוכלוסייה היהודית בישראל (סקר באותו נושא על האוכלוסייה הערבית בישראל נערך ב-2004).

התורמים

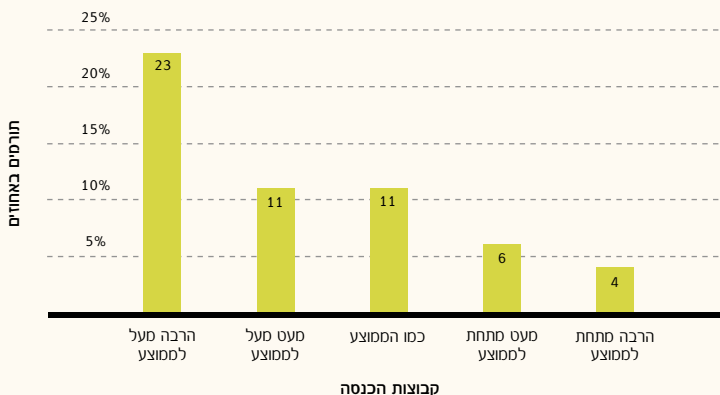
האם הישראלים תורמים? הבדלים סזעריים בשיעורי

התורמים בין 1997 ו-2006

מוצא ותרומה: הדור השני נוטה לתרום
בשנת 2006 תרמו לכל המסגרות 87% מילידי ישראל דור שני, 80% מילידי ישראל שאביהם נולד בארצות אסיה-אפריקה, 81% מילידי ישראל שאביהם נולד בארצות אירופה-אמריקה, 86% מילידי ארצות אירופה-אמריקה ו-83% מהעולים מברית המועצות. בשנת 1997 היו נתונים יותר כלליים המציגים תמונה שונה - 79% מילידי ישראל תרמו למסגרות השונות, 84% מאלה שנולדו בארצות אסיה-אפריקה ו/או שאביהם

בשנת 2006 תרמו 83% מסך כל הבוגרים באוכלוסייה היהודית בישראל למסגרות השונות, פורמאליות (בארגונים או באמצעותם) ולא פורמאליות (ללא תיווך או מסגרת ארגון), לעומת 82% בשנת 1997. חלה עלייה קלה באחוז התורמים למסגרות פורמאליות מ-70% בשנת 1997 ל-72% בשנת 2006. חלה ירידה קלה באחוז התורמים למסגרות לא פורמאליות, מ-46% בשנת 1997 ל-42% בשנת 2006.

תורמים 2000 שיח ומעלה מקרב האוכלוסייה היהודית הבוגרת לפי קבוצות הכנסה, 2006

נולד שם ו-80% מארצות אירופה-אמריקה ו/או שאביהם נולד שם.

הפורמאליות ו-2% מהתורמים למסגרות הלא פורמאליות עשו זאת ביוזמת מקום העבודה.

הקשר בין הכנסה ותרומה וכמה תורמים

בשנת 1997 נמצא כי ככל שעולה רמת ההכנסה כן גוברת הנטייה לתרום ונטייה זו נותרה בעינה. בשנת 2006 תרמו מ-74% מעלי הכנסה נמוכה בהרבה מתחת לממוצע (לעומת 63% בשנת 1997) ועד - 93% מעלי הכנסה הגבוהה בהרבה מעל לממוצע (לעומת 87% בשנת 1997). בשנת 2006 תרמו 59% ממשקי הבית בעלי הכנסה נמוכה בהרבה מהממוצע עד 500 ש"ח בשנה, לעומת 43% ממשקי הבית בעלי הכנסה גבוהה בהרבה מהממוצע. רק 4% ממשקי הבית בעלי הכנסה הנמוכה בהרבה מהממוצע תרמו מעל 2000 ש"ח בשנה, לעומת 23% ממשקי הבית בעלי הכנסה גבוהה בהרבה מהממוצע.

כ-20% תרמו לארגונים מעל 900 ש"ח בשנה, בהשוואה ל-29% שהעלו תרומה שוות ערך בשנת 1997. במלים אחרות, שיעור התורמים לא השתנה, אולם אחוז התורמים "הכבדים" ירד. ניתן לייחס שינוי זה להרעה במצבם הכלכלי של התורמים ו/או לשינוי בסדרי העדיפויות שלהם.

מסכומי התרומות לארגונים ניתן להעריך בשלב מוקדם זה של ניתוח נתוני הסקר שהתרומה החיצונית לארגונים היא מעט פחות מ-300 ש"ח בשנה. בהתאם לכך, סך התרומות לארגונים בשנת 2006 מוערך באומדן גס וראשוני כקרוב ל-1.9 מיליארד ש"ח.

מי יוזם? עליה ביזמה עצמית לתרומה - עליית המודעות?

34% מהתורמים למסגרות הפורמאליות עשו זאת ביוזמתם בשנת 1997 בהשוואה ל-52% בשנת 2006. אחוז היוזמים תרומה למסגרות הלא פורמאליות ירד מ-78% בשנת 1997 ל-68% בשנת 2006. בסקר האחרון מצאנו שאחוז אחד מהתורמים למסגרות

תרומות מתמשכות

67% מהתורמים בשנת 2006 מגלים נאמנות לארגון ותרומתם נמשכת כבר כמה שנים. 10% תרמו לאורך השנה האחרונה ו-22% תרמו באופן חד פעמי.

המתנדבים

האם הישראלים מתנדבים? עליה בשיעורי ההתנדבות כ-1,625,000 אנשים מקרב האוכלוסייה היהודית הבוגרת עוסקים בהתנדבות במסגרות השונות והם מהווים 45% מהאוכלוסייה, בהשוואה ל-32% בשנת 1997. בעשור האחרון חלה עלייה הן בקרב המתנדבים למסגרות הפורמאליות (מ-14% ל-19%) והן ללא פורמאליות (מ-25% ל-33%). לא נמצא הבדל בין נשים לגברים בנטייה להתנדבות. אפשר להעלות כמה השערות לסיבה לעלייה בשיעור המתנדבים, כמו הנסיגה בשירותים הציבוריים שהותירה חלל ריק אותו מלאו ארגוני המגזר השלישי המבוססים על מתנדבים, שכבת העניים גדלה ועמה מספר הנזקקים לשירותי העמותות, מודעות גוברת לאחריות אזרחית ואולי גם פירות לתכנית "מחויבות אישית" שחושפת את תלמידי כתי הספר התיכוניים לפעילות התנדבותית.

דת והתנדבות: עליה בשיעורי התנדבות במיוחד באוכלוסיות הדתיות והחרדיות

בכל הקבוצות יש עלייה בהתנדבות כאשר בקרב החרדים הייתה עלייה בהתנדבות לסך כל המסגרות מ-61% בשנת 1997 ל-65% בשנת 2006, בקרב הדתיים הייתה עלייה גבוהה במיוחד, מ-37% בשנת 1997 בהשוואה ל-58% בשנת 2006.

מוצא והתנדבות

הקבוצה בה קיימת הנטייה הגבוהה ביותר להתנדב לסך כל המסגרות היא ילידי אירופה אמריקה, ש-56%

עוד מצאנו בסקר האחרון, כי 7% מהמתנדבים למסגרות הפורמאליות ו-3% מהמתנדבים למסגרות הלא פורמאליות עשו זאת ביזמת מקום העבודה שלהם. 5% מהמתנדבים לארגונים בצעו את עבודתם דרך האינטרנט.

כמה זמן מקדישים להתנדבות? עליה בשעות המוקדשות להתנדבות

בשנת 1997 הקדישה/ה המתנדב/ת 160 שעות בשנה בממוצע במסגרות הפורמאליות ובשנת 2006 הוקדשו 247 שעות בממוצע. גם מספר השעות במסגרות הלא פורמאליות עלה מ-111 בממוצע ל-158. אין קשר בין רמת הכנסה והזמן המוקדש להתנדבות. 18% מבעלי הכנסה נמוכה מהממוצע הם מתנדבים "כבדים" המקדישים 360 שעות בשנה ויותר להתנדבות וכן 10% מהמשתתפים מעט מעל לממוצע, ו-6% מהמשתתפים הרבה מעל לממוצע. באותו אופן, אין קשר חד משמעי בין זיקה לדת וזמן המוקדש להתנדבות.

מאנשיה דיווחו על פעילות התנדבותית כלשהי. הקבוצה בה קיימת נטייה מצומצמת להתנדבות היא ילידי ארצות אסיה-אפריקה ש-32% מחבריה עוסקים בפעילות התנדבותית. בשנת 1997 הייתה התמונה שונה, כאשר 39% מילידי ארצות המזרח התנדבו בכל המסגרות ו-28% מילידי ארצות המערב.

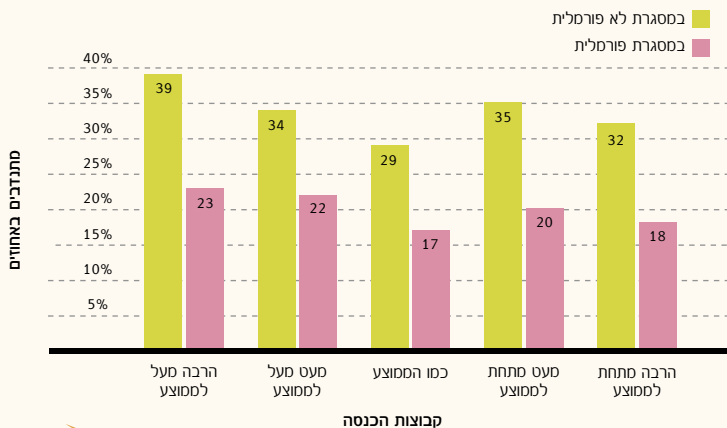
הכנסה והתנדבות

בשנת 1997 נמצא כי הנטייה להתנדבות גבוהה בקרב בעלי הכנסה גבוהה מהממוצע ודומה בשאר רמות ההכנסה. ממצאים דומים התקבלו גם בסקר הנוכחי, כאשר שיעור המתנדבים בקרב בעלי הכנסה כמו הממוצע נמוכים ביחס לשאר הקבוצות (ראו תרשים).

סי יוזם את ההתנדבות? ירידה ביוזמה עצמית להתנדבות

71% מהמתנדבים למסגרות הפורמאליות עשו זאת ביזמתם בשנת 1997 בהשוואה ל-62% בשנת 2006.

מתנדבים מקרב האוכלוסייה הבוגרת לפי קבוצות הכנסה ולפי סוג מסגרת, 2006

המרכז הישראלי לחקר הסגור השלישי

אוניברסיטת בן-גוריון בנגב

טלפון: 08-647-2323, פקס: 08-647-7607

דואר אלקטרוני: ictr@bgu.ac.il